

Nausifanés

Fragmenta DK 75 B

ΝΑΥΣΙΦΑΝΟΥΣ ΤΡΙΠΟΥΣ

B 1 = Filodémos, Rhet. II; p. 48 Sudh. c. 34, 1

<τὸν οὖν φυσικὸν τὴν ῥητορικὴν ἕξιν ἔχειν κατὰ τὸ εἰρη>μένον φήσει τις, κἂν μηδέποτε ῥητορεύσει διὰ τὸ μὴ προσιέναι τοῖς κοινοῖς. καὶ γὰρ τεκτονικὴν φάμεν ἕξιν ἔχειν οὐ τὸν ἐνεργοῦντα μόνον οὐδ' εἰς τὴν ἐνέργειαν αὐτὴν ἀποβλέποντες, ἀλλ' εἰς τὸ δύνασθαι λαβόνθ' ὕλην καὶ τὰ προσήκοντ' ὄργανα δημιουργεῖν τὸ ἀπὸ τῆς τεκτονικῆς ἔργον, ὡς ἐπ' ἰατρικῆς καὶ τῶν ἄλλων ἐπιστημῶν. ὥστε πῶς οὐχὶ καὶ τὴν ῥητορικὴν τῶι φυσικῶι φήσαιμεν ἀκολουθεῖν, εἴπερ ἄρα παρατεθέντων πραγμάτων, ἐν οἷς ὁ πολιτικὸς καὶ ῥήτωρ ἀγαθὸς οἶονεὶ δημιουργεῖν τὴν ὀρθὴν δημηγορίαν, δύναιτ' ἂν κατὰ τρόπον ὡσεὶ καὶ τις ἄλλος διαλεχθῆναι περὶ αὐτῶν;

B 2/1 = Filodémos, Rhet. 4, 10 (II; p. 5 Sudh.)

ὅθεν καὶ Ναυσιφάνης οὐκ ἀπέδρα· λέγει γὰρ προαιρησέσθαι τὸν σοφὸν ῥητορεύειν ἢ πολιτεύεσθαι.

B 2/2 = Filodémos, Rhet. 22, 2 (p. 33)

ἀλλὰ πᾶν ἡγησάμενος εἶναι τὸ τίμιον καὶ ἀξιόλογον ἐν ταῖς παρὰ τῶν πολλῶν δόξαις καὶ μνήμαις ἐπὶ πολιτικαῖς δεινότησιν ἢ ταῖς κενῶς κομπουμέναις ἀρεταῖς καὶ καλοκαγαθίαις, ἐπὶ ταῦτα ἄγειν τὸν ἄριστον προεῖληφε συλλογισμὸν.

c. 37, 3

ἅμα δ' ἐπὶ νομοθεσίας κατεφέρετο.

B 2/3 = Filodémos, Rhet. 11, 1 (p. 1)

ἀλλ' ἄντικρυς ἔφησεν <ὅτιοῦν> δυνήσεσθαι πείθειν τοὺς ἀκούοντας τὸν φυσικὸν καὶ σοφόν· καὶ τὸν σοφὸν οὐκ ἐν ἀμφισβητήσει κατέλιπεν, ἀλλ' ἑαυτὸν ἔφη τοῖς λόγοις ἄξιν ἐν<θ' > ἂν βούληται τοὺς ἀκούοντας.

B 2/4 = Filodémos, Rhet. 15, 4 (p. 19) (?)

τοιούτον γὰρ κἂν <ἐν> ἔτος ἄνδρα τις ἔχημι συνζῶντα καὶ μὴ βραχεῖς χρόνους ὀμιλοῦντα, καὶ τοῦτο πλεοναζόντως δύνασθαι ἂν καὶ παρακολουθεῖν. 25, 1 τὴν γὰρ αἰτίαν τῆς πειστικῆς δυνάμεως οὐκ ἐξ ἱστορίας, ἀλλ' ἀπὸ τῆς εἰδήσεως τῶν

πραγμάτων παραγίνεσθαι φησιν, ὥσθ' ὁμοίως αὐτῶι πείθῃ ἂν ὁ φυσικὸς ὁποιοῦν ἔθνος. 14, 3 (p. 5) περὶ ἓνα τὸν εὐφυῆ καὶ πρόθυμον. 15, 9 (p. 7) ἔτι τίν' ἂν εἶδησιν ἔχων ὁ φυσικὸς τῆς τῶν ἀνθρώπων φύσεως ἀπὸ ταύτης δύναιτο πείθειν αὐτούς; ἄρα γε τὴν ἐκ τίνων ἢ ποίων στοιχείων συνεστήκασιν; καὶ τίς ἂν διὰ ταυτὶ πείθειν περὶ ὧν ἂν διεξιῆι δύναιτο τοὺς ἀνθρώπους μᾶλλον ἢ τοῖς ... 16, 2 (p. 8) τὸ συγγενικὸν τέλος ὅπερ ἐστὶν ἠδυσθαι καὶ μὴ ἀλγεῖν, ἀλλὰ <εὐθύς ἕκαστος> ἄνθρωπος πρὸς τοῦτο φέρεται καὶ χωρὶς τῆς τούτων προσδοκίας εἴτ' ἀλόγως εἴτε λελογισμένως οὔτε διώκειν τοῖς ὅλοις οὐδὲν οὔτε φεύγειν, μᾶλλον δ' οὐδὲ τὰ ζῶια ἄλλον ἐνδέχεται τρόπον. 7, 2 (p. 9) καὶ γὰρ οὕτως τὰ μέγιστα λέγων ἂν πείθῃ πολλὴν προθυμίαν καὶ τῶν πολλῶν πρὸς τοῦτο παρεχομένων, διότι πειστικὸν ἐστὶ τὸ γινώσκειν, πόθεν ἦκει τὸ συμφέρον. ἄνευ γὰρ τῆς περὶ τούτου (τοῦ τέλους) πειθοῦς ἀχάριστοι γινόμενοι τοῖς προδιδάξασιν, τῶν ἄλλως πειθόντων οὐκ ἂν πεισθεῖεν <οὐδενί>. 8, 2 (p. 10) τὸν φυσικὸν μόνον, τοῦτο τεθεωρηκότα, τῶι γινώσκειν ὃ βούλεται ἢ φύσις καὶ λέγειν καὶ λέγοντα τὸ πρὸς τὴν βούλησιν <ἀποδιδόναι>, δυνήσεσθαι πείθειν. 22, 2 (p. 16) ἄπερ ἂν εἰδῶσιν βουλομένους τε καὶ μὴ μεταμελησομένους διὰ τὸ συμφερόντως βουλευέσθαι (οἱ ῥήτορες τοὺς πολλούς). 23, 1 (p. 17) πάντα δυναμένους πείθειν καὶ περὶ ὧν αὐτοὶ προπεπεισμένοι δι' αὐτῶν εἰσι, ληψομένου τοὺς πολλοὺς συνομολογήσαντας. 18, 3 (p. 27) θαυμαστὸν μὲν οὖν φυσιολόγου καὶ τὴν λαλιὰν ὡς συνεστῶσαν ἄκρως κατ' εὐοδίαν τῶν ὠμιλημένων καὶ μεταφοραῖς ἐπὶ τὸ ἀγνοούμενον πρᾶγμα ἄριστα μετενηνεγμένην καὶ οὐ πλάσματι κενῶι καὶ νόμῳ γεγонуῖαν ἀλλὰ τῆι τῶν πραγμάτων φύσει καὶ κατὰ τὴν συνήθειαν. 33, 7 (p. 46) ἐπεὶ καὶ τὰκόλουθον καὶ τὸ ὁμολογούμενον ἐν τοῖς λόγοις ἐνορᾶν καὶ τίνων ληφθέντων τί συμβαίνει, ληπτέον οὕτως ὑπὸ τῶν ὅλων διάγνωσιν, ἄλλως δ' οὐ νομιστέον ἐγγίνεσθαι. 46, 8 (p. 47) πάντα γὰρ τὰ τοιαῦτα ἀπὸ τῆς φυσικῆς καὶ μετὰ λόγου τῶν τε ἀδήλων σταθμήσεως καὶ τῶν ὑπαρχόντων ἐπιλογιστικῆς θεωρίας ἀλίσκετ', ἄλλως δ' οὐδαμῶς, ὥστε καὶ ὁδῶι γίνεσθαι καὶ οὐκ ἰδίαις τινῶν ἐμπειρίαις τὰ πράγμαθ', ὡς φασιν, οὐκ εἰδόντων. 24, 9 (p. 36) καὶ μόνον δεῖν οἰόμενος τῶι σχηματίσαι διαφέρειν σχεδὸν τὸν τε τοῦ σοφοῦ λόγον καὶ τὸν τοῦ πολιτικοῦ ῥήτορος, ὥσπερ δὴ ταῖς διανοήσεσι μὲν οὐ διαφέροντας τοὺς τὴν ἀλήθειαν κατὰ φύσιν ἐγνωκότας τῶν πολιτικῶν ῥητόρων, σχήματι δὲ μόνον λόγων, καὶ ταῦτα πρὸς οὐδένα λόγον κατεσκευασμένων. τί γὰρ ὁ συλλογισμὸς καὶ ἡ ἐπαγωγή δύνατ', εἰ ταυτό τι σημαίνει τῶι ἐνθυμήματι καὶ παραδείγματι; 26, 1 (π. 38) <δεικνύ>ει χρήσιμον διαλογισμὸν ὄντα ἐκ τῶν φανερῶν ἀεὶ καὶ ὑπαρχόντων περὶ τῶν μελλόντων, καὶ τοὺς πραγματικωτάτους ἀεὶ τῶν προεστώτων εἴτε δημοκρατίας εἴτε μοναρχίας εἴθ' ἥς δήποτε πολιτείας τοιούτῳ τρόπῳ διαλογισμοῦ χρωμένους.

43, 1 (p. 43) ὁ γὰρ μακροῦ λόγου καὶ συνειρομένω καλῶς χρώμενος ἄριστα χρήσεται καὶ τῷ διὰ ἐρωτήσεως καλουμένω, καὶ ὁ τούτῳ κάκείνω· <καὶ γὰρ τὸ ἐπὶ> τοῦ συνειρομένου γινώσκειν, μέχρι ὅσου τοῖς ἀκούσασι γνώριμον δεῖ ποιεῖν τὸ πῖπτον ὑπὸ μίαν διάνοιαν ταῦτό τί ἐστὶ τῷ δύνασθαι θεωρεῖν, μέχρι ὅσου προτείνων οὔτ' ἂν ἐλλείποι τις οὔθ' ὑπερβαίνοι τοῦ προάξοντος τὸν ἀποκρινόμενον ἐπὶ τὴν ἰδέαν ἀγνοουμένου πράγματος. 31, 3 (π. 43) κατανενοηκῶς μόνος ἂν δύναίτο κατὰ τηλικαῦτα διαιωῶν προτείνειν καθ' ὅσα τὸ φῆσαι καὶ ἀποφῆσαι μὴ περὶ τῶν φανερῶν ὅπη εἰσίν, ἀλλὰ περὶ τῶν ἀδήλων καὶ ἀδιαλήπτων, τοῖς μανθάνουσι προτατέον.

cfr. 30, 2 (p. 42) ἀδυνατήσκειν ἐν ἐκείνῳ τῷ λαλήματι διαλέγεσθαι τὸν ὀρθῶς φυσιολογοῦντα, ὅτ<ω> πάνυ χρῆται κατὰ πηλίκα τινὰ διαιω<ῶν> τὰ τοῦ λόγου καθ' ἕκαστα μέχρι τοῦ ποιεῖν κεφαλαιώματά τινα κατὰ τοὺς τούτων ἐναργῆ ἐπιστήμην ἀπειρογασμένους.

A 3 = Kléméns Alex.. Stromata II, 130

καθάπερ Ναυσιφάνης τὴν ἀκαταπληξίαν· ταύτην γὰρ ἔφη ὑπὸ Δημοκρίτου ἄθαμβίην ἴλέγεσθαι (68 B 4. 215).

A 4 = Seneca, Ep. 88, 43 N.

ait ex his quae videntur esse nihil magis esse quam non esse.